

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 31436-10-20 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

לפני כב' השופט רון סוקול, סגן נשיא

המבקשת גז מש טק בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד א' כהן

נגד

המשיב בנק הפועלים בע"מ
ע"י עו"ד י' ליבוביץ

פסק דין

1. המבקשת, גז משטק בע"מ, היא חברה מסחרית המנהלת חשבון בנק מסוג "עסק קטן" אצל המשיב, בנק הפועלים בע"מ. המבקשת ביצעה העברת מט"ח לחו"ל. לצורך ההעברה, ומכח הוראות גולציה שונות החלות על הבנקים, נדרשו בנק הפועלים והבנק המוטב לערוך מספר בירורים בקשר עם ההעברה. בגין הבירור חייב הבנק את המבקשת בעמלה, המכונה בתעריפון הבנק "פניה לכתבים בחו"ל לבירורים".

המבקשת סברה, כי פרשנות הביטוי בתעריפון מתירה לבנק לחייבה בעמלה רק כאשר המשיב הוא זה שפונה אל הבנק המוטב בבירור בקשר עם ביצוע ההעברה, ולא במקרה ההפוך בו בנק הפועלים משיב לפנייה שהועברה אליו מן הבנק המוטב או הבנק הכתב (קרי, בנק שלישי שבאמצעותו מבוצעת העברה).

2. לנוכח האמור לעיל, הגישה המבקשת את הבקשה הנוכחית לאישור תביעתה כייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, בה טענה כי גביית עמלה כמפורט לעיל מהווה הפרה של ההסכם בין הבנק ללקוחותיו, וכן הפרה של חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשס"ז-2007. בבקשה עתרה המבקשת להורות לבנק לחדול מגביית העמלה בגין בירורים שבוצעו שלא ביוזמתו וכן להשיב לחברי הקבוצה את הסכום שנגבה מהם, לשיטת המבקשת, שלא כדין.

3. בבקשה המונחת להכרעה כעת עותרים הצדדים לקבלת אישור בית המשפט להסתלקותה של המבקשת מבקשת האישור על פי סעיף 16 לחוק תוך דחיית תביעתה האישית, וכן להורות על פסיקת גמול ושכר טרחה, כמפורט להלן. כן עותרים הצדדים לפטור את המבקשת מתשלום המחצית השנייה של אגרת המשפט.

רקע ובקשת ההסתלקות

4. המבקשת, גז משטק בע"מ, היא כאמור חברה מסחרית ולקוחה של המשיב, בנק הפועלים. המבקשת מנהלת חשבון בנק אצל המשיב מזה מספר שנים, המסווג כחשבון מסוג "עסק קטן". הבנק

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 31436-10-20 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

מפרסם ללקוחותיו תעריפוני עמלות, שרק על פיהם הוא רשאי לחייב את לקוחותיו בעמלות הנגבות עבור ביצוע פעולות שונות. אין מחלוקת, כי התעריפונים מחייבים את הבנק ואת לקוחותיו.

5. לצורך העברת מט"ח מבנק ישראלי לבנק המצוי בחו"ל, נדרשים הבנקים לשתף פעולה ביניהם באמצעות מערכת הסוויפט (SWIFT). מערכת הסוויפט היא מערכת להעברת הודעות בנקאיות, ואינה משמשת כמסלקה. לכן, יש צורך בקיומה של מעין חוליה מקשרת בין הבנקים, היא הבנק הכתב, קרי בנק זר בו הבנק המעביר מנהל חשבון ומשמש כגורם מסייע ומתווך בהעברת הכספים.

6. בשל הוראות רגולציה שונות החלות על הבנקים, ובמסגרת המלחמה הבינלאומית בפשיעה חמורה ובהלבנת הון, נדרשים הבנקים מעת לעת לבצע בירורים שונים בעת העברת מט"ח בין חשבונות כמתואר לעיל. הבירורים נוגעים למקור הכספים, מהות ההעברה ועוד. לעתים מדובר בבירורים שיוזם המשיב, ולעתים מדובר בבירורים אותם יזם הבנק שעומד מנגד.

בגין בירורים אלו גובה המשיב, על פי תעריפון עסק קטן, עמלת "פניה לכתבים בחו"ל לבירורים", ועמלת "פניה לכתבים בחו"ל לבירורים בעסקות סחר חוץ". שתי העמלות מופיעות תחת הכותרת "בירורים בחו"ל". העמלות הן בגובה של \$ 25. עמלה זהה מופיעה גם בתעריפון המיועד ללקוחות המסווגים כ"עסק גדול".

7. במסגרת עיסוקיה, נדרשת המבקשת לבצע מעת לעת העברות מט"ח לחו"ל. בחודש ינואר 2020 ביצעה המבקשת העברה לבנק רוסי, במסגרתה נערך בירור ביוזמת הבנק אליו הועברו הכספים. בגין תשובת המשיב לבירור, חויבה המבקשת בעמלה.

8. לשיטתה של המבקשת, חיוב זה נעשה שלא כדין, שכן לשון תעריפון העמלות, הנוקטת במילים "פנייה לכתבים בחו"ל לבירורים" מתירה למשיב לחייב בעמלה רק כאשר הבירור מבוצע ביוזמתו, ולא כאשר הבנק משיב לבירור של הבנק האחר. לטענתה, תשובה לפנייה אינה בגדר פנייה, ועל כן אין לחייב בגינה בעמלה.

9. ביום 03/03/2021 הגיש בנק הפועלים את תשובתו לבקשת האישור. לטענת הבנק, העמלה נגבית בגין עצם הבירור עצמו, ללא קשר לזהות יוזם הבירור. נטען, כי כאשר בנק כתב פונה לבנק המשיב בבקשה לבירור פרטים על העברת כספים שבוצעה, הבנק פונה ללקוח ומבקש ממנו את המידע הנדרש. כאשר בידי הבנק מלוא הפרטים הנדרשים, הוא פונה לבנק הכתב על מנת להעביר לו אותם ובשל כך נגבית העמלה. יוער, כי הבנק העלה טענות נוספות בדבר חוסר סמכות מקומית והעדר עילה אישית של המבקשת.

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 31436-10-20 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

10. בדיון שנערך ביום 09/09/2021 הסכימו הצדדים כי המחלוקת ביניהם היא פרשנית בעיקרה, וניתנה להם שהות להגיע להבנות. ביום 21/02/2022 הגישו הצדדים את הבקשה המונחת להכרעה כעת, לאישור הסתלקותה של המבקשת מבקשת האישור.

11. בבקשה צוין, כי ב"כ המבקשת בחן מסמכים שונים שהועברו לעיונו על ידי ב"כ המשיב, והגיע למסקנה כי סכום הנזק שנגרם לקבוצה בגין הגבייה המבוצעת לטענתו שלא כדין הוא נמוך, ואין הצדקה לנהל בגינו הליך של תובענה ייצוגית. לגופו של עניין הוסכם, כי פרשנות הבנק, כפי שבאה לידי ביטוי בתשובה לבקשת האישור, היא הנכונה. לכן, הוסכם כי בנק הפועלים יפנה אל בנק ישראל ויתקן את נוסח תיאור העמלה המופיע בתעריפון כך שיירשם כדלקמן: "פניות או בירורים מול בנקים בחו"ל ובארץ ומתן תשובות לפניות או בירורים של בנקים בחו"ל ובארץ, בקשר לעסקאות מט"ח וסח"ח". גם התעריפון לעסקים גדולים יתוקן באופן זהה. בשני התעריפונים תתווסף גם הערה לפיה "במקרה של מספר פניות ו/או בירורים בקשר לאותה העברה תגבה העמלה עבור כל פניה/בירור בנפרד".

ככל שהנוסח האמור לא יאושר על ידי בנק ישראל, יגבשו הצדדים נוסח חלופי ברוח הערות הבנק המרכזי.

12. מוסגם גם כי במסגרת הסדר ההסתלקות יפטור המשיב מתשלום עמלה 3,000 פניות או בירורים בקשר לעסקאות מט"ח וסח"ח (ללא קשר לזהות יוזם הבירור). שווי ההטבה לציבור הנה בסך של \$ 75,000. כמו כן, מוסכם כי במשך שנה ממועד אישור הסדר ההסתלקות, לא תיגבה עמלה בגין בירורי המשך במסגרת אותה העברה. צוין, כי איתור הגורמים מהם נגבתה בעבר עמלה אינו אפשרי לביצוע באופן מקוון ויצריך ביצוע בדיקות פרטניות והשקעת משאבים יוצאי דופן.

הצדדים המליצו כי למבקשת יפסק גמול בסך של 32,400 ₪ בתוספת מע"מ, כי הבנק ישיב למבקשת את סכום המחצית הראשונה של האגרה ששולם על ידה בסך של 5,544 ₪, וכן ישולם שכר טרחה לב"כ המבקשת בסך של 147,600 ₪ בתוספת מע"מ. הוצע שהסכומים ישולמו בתוך 30 ימים מיום אישור ההסדר, אולם אם עד למועד זה לא יאושר הנוסח המוצע על ידי בנק ישראל, ישולם רק 75% משכר הטרחה והגמול והיתרה תשולם רק לאחר מתן האישור כאמור. המבקשת אף עתרה לפטור אותה מתשלום המחצית השנייה של האגרה.

13. בהחלטה מיום 05/03/2022 נקבע, כי על הצדדים להתייצב לדיון לשם מתן הבהרות בעניין התמורה לקבוצה ולעניין הגמול והשכר. בדיון שנערך לפני ביום 07/04/2022 ציינו הצדדים, כי אין להם ידיעה בגין מספר ההעברות שמחייבות בירורים נוספים, מעבר לבירור הראשוני. עוד צוין, כי מדובר בתמורה "נאה", וכי למרות שלא מדובר בפיצוי ישיר קיים מתאם בין חברי הקבוצה לבין הלקוחות שיקבלו את ההטבה, מכיוון שמדובר בשוק של שחקנים חוזרים. ב"כ המבקשת הבהיר כי

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 10-20-31436 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

התמורה לקבוצה נעוצה בעיקר בכך שמעתה ואילך לקוחות ידעו מראש בגין מה הם נדרשים לשלם עמלות, וכי השקיפות יוצרת תחרות בשוק הבנקאי. ב"כ המבקשת אף הסכים כי שכר טרחתו ישולם רק לאחר אישור בנק ישראל, וכי תשלום חלקו יותנה במעקב אחר ביצוע ההסדר.

דיון והכרעה

14. כפי שיפורט להלן, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להתקבל מספר שינויים, וכי יש לאשר את הסתלקות המבקשת מבקשת האישור כנגד המשיב ללא צורך בפרסום. כן מצאתי לקבל באופן חלקי את המלצת הצדדים ביחס לסכומי הגמול ושכר הטרחה שיש לפסוק למבקשת ולבא כוחה בנסיבות העניין תוך הגדלת התמורה לקבוצה ולקבל את הבקשה לפטור את המבקשת משתשלום המחצית השנייה של האגרה, הכל כפי שיפורט להלן.

15. סעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות מורה כי הסתלקות מבקשה לאישור תובענה ייצוגית, טעונה אישור של בית המשפט. אישור בית המשפט נדרש הן להסתלקות והן לקבלת טובות הנאה בקשר להסתלקות, וניתן לבקש הסתלקות מן ההליך הייצוגי בכל שלב של הדיון - הן בשלב אישור התובענה כייצוגית הן לאחר שניתן אישור כאמור.

16. הדרישה לקבלת אישור בית המשפט לבקשת הסתלקות נדונה במספר החלטות שיפוטיות (ראו למשל: ע"א 4714/13 דיאב נ' חברת איי דיגיטל סטור בע"מ (29/09/2013); ע"א 9585/11 יערי נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ (1/10/2013); ת"צ (ת"א) 1469-02-13 לוי נ' פסטה נונה בע"מ (26/11/2014); ראו גם: א' קלמנט "פשרה והסתלקות בתובענה הייצוגית" משפטים מא 5 (2011)).

תכלית הדרישה לאישור בית המשפט להסתלקות נעוצה בעיקר בחשש שמא הכרה בהסתלקות, תוך מתן גמול וטובות הנאה למבקש, תתמרץ את הגשתן של תביעות סרק לאישור תובענות ייצוגיות. חשש זה מבוסס על ההנחה לפיה נתבעים יסכימו לתשלומי גמול לתובעים רק כדי להימנע מניהול הליכי סרק ארוכים ויקרים, אשר עלולים גם לפגוע בתדמיתם של הנתבעים בעיני הציבור.

17. עם זאת, הואיל והסתלקות מהבקשה לאישור אינה יוצרת מעשה בית דין הכובל את שאר חברי הקבוצה, הותיר המחוקק בידי בית המשפט שיקול דעת רחב לאשר או לדחות בקשת הסתלקות, וכך גם לגבי אישור שכר וגמול למבקש האישור ולמייצגו. המחוקק אף הותיר לבית המשפט שיקול דעת רחב להחליט על המשך ניהול ההליך בידי תובע מייצג אחר, ולשם כך הסמיך את בית המשפט להורות על פרסום הודעה בדבר הבקשה להסתלקות (סעיף 16(ד)(1) לחוק). הענקת שיקול הדעת הרחב לבית המשפט מאפשרת לו לבחון האם יש טעם בהמשך ניהול ההליך, האם המשך ניהול ההליך יועיל לחברי הקבוצה אם לאו, והאם יש הצדקה להקצאת הזמן והמשאבים הדרושים לשם כך. במסגרת זו בוחן בית המשפט את סיכויי ההצלחה בשים לב למידע שהוצג לעיונו, את השלב בו מצוי ההליך וכן

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 31436-10-20 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

האם ההסתלקות נועדה אך ורק להעשיר את המבקש, על חשבון הנתבעת, או שהבקשה מבוססת על שיקולים עניינים.

18. בנסיבות המקרה הנוכחי, האיזון בין מכלול השיקולים שלעיל מוביל למסקנה כי יש לאשר את ההסתלקות מהבקשה לאישור הגשת התובענה כייצוגית. זאת, ממספר טעמים, שהעיקרי שבהם נעוץ בכך שב"כ המבקשת עצמו הגיע למסקנה כי סכומי העמלות שנגבים בגין הבירורים אינם מצדיקים את ניהול ההליך כייצוגי, וכי לשון התעריף תתוקן ותובהר לעתיד.

19. בנסיבות אלה, גם אין טעם להורות על איתור תובע מייצג או בא כוח מייצג חלופיים, ומכאן שגם אין צורך בפרסום הודעה בדבר ההסתלקות - הודעה שתייקר את ההליך ותסרב אתו שלא לצורך (ראו והשוו: תקנה 11(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010; ע"א 1362/12 היועץ המשפטי לממשלה נ' סלקום ישראל בע"מ (13/05/2013)).

20. ומכאן לגמול ולשכר הטרחה אותם ביקשו הצדדים לפסוק למבקשת ולבא כוחה. סעיף 16(א) לחוק קובע את השיקולים ששומה על בית המשפט לשקול בבואו לאשר טובת הנאה למסתלקים מן ההליך הייצוגי, בזו הלשון:

(א) מבקש, תובע מייצג או בא כוח מייצג, לא יסתלק מבקשה לאישור או מתובענה ייצוגית, אלא באישור בית המשפט, וכן לא יקבל, במישרין או בעקיפין, טובת הנאה מהנתבע או מאדם אחר בקשר להסתלקותו כאמור, אלא באישור בית המשפט; בהחלטתו אם לאשר טובת הנאה כאמור, ישקול בית המשפט את אלה:
(1) אם הבקשה לאישור ההסתלקות הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית - האם התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה;
(2) התועלת שהביאה הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה.

בע"א 8114/14 מרקיט מוצרי ייעול בע"מ נ' סונוול ישראל בע"מ (05/08/2018) עמד בית המשפט העליון על פרשנות הסעיף וקבע, כי בבואו לאשר בקשת הסתלקות מתוגמלת, על בית המשפט לוודא כי לא מדובר בבקשת סרק (קרי, כי התובענה הראתה עילה לכאורה), וכי ההליך הייצוגי השיג תועלת ממשית ורלוונטית עבור חברי הקבוצה. לצד אלו, נדרש בית המשפט לשקול גם "שיקולי רוחב", ולהביא במסגרתם את עניינו של הציבור הרחב (שם, פסקה 26; וראו גם ע"א 3283/21 עיריית תל אביב-יפו נ' תנועת אומ"ץ - אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי (03/04/2022)).

21. הסדר ההסתלקות הנוכחי מקיים את שני התנאים המצטברים שלעיל. אפתח בתנאי הראשון. על פניו, נדמה כי התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה במועד הגשתה, וכי לא דובר בבקשת סרק. הפרשנות בה צידדה המבקשת בעת הגשת הבקשה, לפיה לשון התעריפון משמיעה כי ניתן לגבות עמלה

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 31436-10-20 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

רק במקרה של פנייה יזומה של הבנק לבנק אחר, לא היתה משוללת כל יסוד. כך מעידה אף הסכמת הצדדים בדבר הניסוח המחודש של התעריפון במסגרת הסדר ההסתלקות.

גם התנאי השני מתקיים במקרה הנוכחי. התרומה לחברי הקבוצה היא בעלת מספר רכיבים; הראשון, שינוי נוסח התעריפון, באופן שציבור הלקוחות ידע מראש עבור מה יחויב בעמלה, באופן שיגביר את יכולתו להשוות את התנאים המוצעים לו בין הבנקים השונים ויגביר את התחרות; שני, פטור מתשלום עמלה עבור 3,000 בירורים בסך כולל של \$ 75,000; ושלישי – פטור מתשלום עמלה בשנה הראשונה בגין בירורים נוספים מעבר לראשון במספר.

מקובלים עלי נימוקי הצדדים גם באשר למנגנון הפיצוי, בדבר הקושי לאתר את חברי הקבוצה ששילמו עמלות מן הסוג מושא הבקשה, וכן הטענה כי מדובר בלקוחות שהם שחקנים חוזרים שיהנו מההטבה, אף אם זו אינה ניתנת בדרך של פיצוי ישיר.

22. בנסיבות העניין יש לקבוע גמול ושכר טרחה בשיעור גלובאלי. כאשר בוחנים את התמורה לקבוצה וההטבות שיינתו לחברי הקבוצה, דומה כי הגמול והשכר המוצעים גבוהים מהסביר. התמורה הישירה לקבוצה היא במתן ההטבות לגבי עמלת בירור ל- 3000 בירורים ופטור לבירור המשך למשך שנה. לדברי הצדדים בדיון, מספר בירורי המשך בכל שנה אינו גדול. כל כן דומה ששוי ההטבה היא בעיקר \$ 75,000 בצירף השווי של ההטבה הנוספת והיתרון הנובע משינוי הנוסח והבהרתו.

בנסיבות אלו ברי כי גמול ושכר טרחה בסך כולל של כ- 200,000 ₪ (כולל המע"מ על שכר הטרחה) עולה על הסביר. על כן ראוי להקטין את השכר והגמול למחצית, כלומר גמול בסך של 16,200 ₪ בלבד ושכר בסך של 73,800 ₪ בצירוף מע"מ בלבד. בשים לב להסכמה כי אם השכר והגמול יופחתו תגדל ההטבה לקבוצה אני מורה כי את הסך שהופחת, כ- 80,000 ₪ (לא כולל המע"מ) יש לצרף כהטבה לחברי הקבוצה כלומר להגדיל את הפטור מתשלום עמלה ל- 1,000 בירורים נוספים (סכום מעוגל לפי שער הדולר נכון להיום).

23. אשר לבקשה לפטור מתשלום המחצית השניה של האגרה. סעיף 7א(א)(4) לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007 מורה, כי אם ניתן פסק דין המאשר הסדר הסתלקות לפי סעיף 16 לחוק, תשולם המחצית השניה של האגרה. על אף זאת, רשאי בית המשפט להורות כי המשיב ישלם את חלקה השני של האגרה וישפה את המבקש על סכום האגרה ששילם בעד חלקה הראשון, או לפטור את המבקש מתשלום חלקה השני של האגרה מטעמים מיוחדים שיירשמו.

בנסיבות המקרה הנוכחי יש מקום לפטור את המבקשת מתשלום המחצית השנייה של האגרה. זאת, בשים לב לעובדה שבתיק התקיים קדם משפט אחד בלבד בטרם הוגשה בקשת ההסתלקות, והדיון אף התנהל בסד זמנים סביר (להרחבה ופירוט נוספים ראו: ת"צ 50737-01-19 יובל לפינר, משרד עורכי דין נ' בנק הפועלים בע"מ (05/04/2021)).

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"צ 31436-10-20 גז מש טק בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ

סיכום

24. לנוכח כל האמור לעיל, אני מאשר את ההסתלקות מהבקשה ואת דחיית תביעתה האישית של המבקשת כמפורט לעיל, ללא צורך בפרסום. ההטבה שתינתן לחברי הקבוצה תתוקן כך שיינתן פטור מתשלום עמלה ל- 4,000 בירורים. שאר התנאים יישארו בעינם. הצדדים יפנו לבנק ישראל בבקשה לשינוי נוסח סעיף העמלה עד ליום 15.5.2022.

כמו כן אני מורה כי המשיב ישלם למבקשת גמול בסך של 16,200 ₪, ישיב לה את סכום המחצית הראשונה של האגרה כפי ששולמה (בסך של 5,544 ₪) וישא בשכר טרחת באי כוחה בסך של 73,800 ₪ בתוספת מע"מ.

החזר האגרה ו- 25% מהגמול והשכר ישולמו תוך 30 יום. לאחר קבלת אישור בנק ישראל ויאשר בית המשפט לנוסח המתוקן, ישולמו 50% נוספים מסכומי הגמול והשכר. היתרה תשולם תוך 14 יום מהיום שבו תוגש הודעה לבית המשפט על השלמת הסדר ההטבות ללקוחות הבנק.

ניתן היום, כ' ניסן תשפ"ב, 21 אפריל 2022, בהעדר הצדדים.

רון סוקול, סגן נשיא

